

Niedersächsische
Landeswahlleiterin

Litauisch

Žemutinės Saksonijos federalinės žemės rinkimų vadovės
informacija

Žemutinės Saksonijos savivaldos rinkimų sistemos
pagrindiniai bruožai

Žemutinės Saksonijos savivaldos rinkimų sistemos pagrindiniai bruožai

Žemutinėje Saksonijoje kas penkerius metus renkami įgaliotos atstovės ir įgalioti atstovai į daugiau kaip du tūkstančius savivaldos atstovybių (regionų susirinkimus, apskričių deputatų susirinkimus, miestų tarybas, seniūnijų tarybas, jungtinių seniūnijų tarybas, miesto seniūnijų tarybas ir apylinkių tarybas). Miestuose, neturinčiuose apskrities pavaldumo statuso, renkama tik miesto taryba. Gyvenviečių arba miesto dalių seniūnijose papildomai renkami gyvenviečių arba miesto dalių tarybų nariai. Atskirose savivaldybėse rinkėjai kviečiami tuo pačiu metu tiesiogiai rinkti pagrindines pareigas einančias apskričių savivaldybių meres ir einančius apskričių savivaldybių merus, Žemės parlamento (Landrat) ir miestų bei kitų savivaldybių meres ir merus (Bürgermeister).

Apskričiai priklausančiose seniūnijose rinkėjai gali būti kviečiami balsuoti net penkiuose skirtinguose rinkimuose:

- jungtinėms seniūnijoms priklausančiose seniūnijose – rinkti apskrities deputatų susirinkimą, jungtinių seniūnijų tarybą, seniūnijų tarybą bei jungtinės seniūnijos merę ar merą ir atstovę ar atstovą į Žemės parlamentą (Landrat);
- didesnėse seniūnijose – rinkti apskrities deputatų susirinkimą, seniūnijų tarybą, miesto ar kitos savivaldybės merę ar merą ir rajono savivaldybės merę ar merą, o prireikus ir apylinkių tarybas.

Kas turi rinkimų teisę?

Rinkimų teisę (vadinamąją aktyviąją rinkimų teisę) turi Vokietijos arba kitos Europos Sąjungos valstybės narės piliečiai, kurie rinkimų dieną yra sulaukę 16 metų, ir

- kurie ne mažiau kaip tris mėnesius gyvena toje rinkimų apylinkėje, kurioje nori balsuoti (pvz., apskrityje, kurioje vyks rinkimai į apskrities deputatų susirinkimą),
- kuriems įsigaliojus teismo sprendimui nėra atimta rinkimų teisė,
- kurie yra įtraukti į rinkėjų sąrašą arba turi rinkėjo pažymėjimą.

Rinkėjų sąrašus sudaro seniūnijos (jungtinės seniūnijos). Rinkimų teisę turintys asmenys paprastai įtraukiami į rinkėjų sąrašus. Žinoma, tik tuo atveju, jeigu jie nepamiršo (laiku) prisiregistruoti savo seniūnijoje!

Kas gali būti renkamas?

Savivaldos atstovybės

Renkami (vadinamoji pasyvioji rinkimų teisė) gali būti asmenys, kurie rinkimų dieną

- yra sulaukę 18 metų,
- kurie ne mažiau kaip šešis mėnesius gyvena rinkimų apylinkėje (pvz., seniūnijoje, kurioje renkama seniūnijos taryba) ir

- turi Vokietijos arba kitos Europos Sąjungos valstybės narės pilietybę ir
- kuriems, įsigaliojus teismo sprendimui, nėra atimta teisė būti renkamiems.

Tiesioginiai rinkimai

Apskritis savivaldybės arba miesto bei kitos savivaldybės mere ar meru gali būti renkamas asmuo, kuris rinkimų dieną

- yra ne jaunesnis kaip 23 ir ne vyresnis kaip 67 metų,
- yra Vokietijos arba kitos Europos Sąjungos valstybės narės pilietis,
- kuriam, įsigaliojus teismo sprendimui, nėra atimta teisė būti renkamam ir kuris laiduoja, kad visuomet gins laisvą demokratinę santvarką, įtvirtintą konstitucijoje.

Šiuo atveju išankstinėse rinkimų sąlygose nereikalaujama, kad kandidatas gyventų toje rinkimų apylinkėje, kurioje jis balotiruojasi.

Kas turi teisę siūlyti kandidatūras?

Siūlyti kandidatūras turi teisę politinės partijos, rinkimų teisę turinčių asmenų grupės (rinkėjų grupės) ir pavieniai asmenys. Rinkimų teisės nuostatuose nėra reikalavimų dėl rinkėjų grupių iškeltų tikslų, jų organizacinės formos, dydžio ir t. t. Todėl ir neformalus rinkimų teisę turinčių asmenų susijungimai gali pasivadinti rinkėjų grupėmis ir siūlyti kandidatūras savivaldos rinkimams.

Kaip siūlomos rinkimų kandidatūros?

Atitinkantis kandidatui keliamas sąlygas asmuo

- gali būti įtraukiamas kaip kandidatė ar kandidatas į kurios nors politinės partijos sąrašą (pasiūloma kandidatūra), jeigu ji ar jis tai partijai priklauso arba yra nepartinė/nepartinis,
- kartu su kitais piliečiais, siekiančiais tokių pačių arba panašių tikslų, sudaro rinkėjų grupę ir kartu su šiais piliečiais parengia bendrą sąrašą, arba
- gali pats save iškelti kandidatū.

Kandidatus ir jų eiliškumą politinės partijos arba narystės pagrindu organizuotos rinkėjų grupės (į partiją panaši struktūra su savo įstatais ir programa) kandidatų sąrašė privalo nustatyti partijos arba rinkėjų grupės narių arba deleguotų atstovų susirinkime slaptu balsavimu.

Slaptame balsavime gali dalyvauti tik rinkimų teisę turintys Vokietijos arba Europos Sąjungos piliečiai, kurie yra partijos arba narystės pagrindu organizuotos rinkėjų grupės nariai. Slaptas balsavimas galioja tik tuo atveju, jeigu jame dalyvauja ne mažiau kaip trys rinkimų teisę turintys asmenys.

Rinkėjų grupės įkūrimui paprastai pakanka trijų rinkimų teisę turinčių asmenų. Ne narystės pagrindu organizuota rinkėjų grupė privalo sudaryti siūlomų kandidačių ir kandidatų sąrašą rinkimų teisę turinčių rinkėjų grupės rėmėjų susirinkime. Tokio susirinkimo sušaukimui nereikia laikytis jokių specialių formalumų. Visiems rinkimų teisę turintiems rinkėjų grupės rėmėjams turi būtinai būti suteikta galimybė dalyvauti susirinkime. Šiuo atveju taip pat galioja reikalavimas, siūlomus kandidatus atrinkti slaptu balsavimu.

Tas, kas pageidauja balotiruotis kaip atskiras asmuo, gali pats išsikelti kandidatū.

Partijos, rinkėjų grupės ir atskiri kandidatės ir kandidatai tai gali siūlyti savo kandidatūras tik tokiu atveju, jeigu juos oficialiame lape paremia savo parašu tam tikros rinkimų apylinkės nustatytas rinkimų teisę turinčių asmenų skaičius (paaiškinimas šiame puslapyje, skyrelyje „Kaip vyksta rinkimai?“). Tik tas, kas jau atstovauja rinkimų teritorijos atstovybei (pvz., seniūnijos tarybai), arba yra Vokietijos Bundestago arba Žemutinės Saksonijos Žemės parlamento (Landtag) narys, yra atleidžiamas nuo šio reikalavimo. Oficialius lapus, skirtus rėmėjų parašams, išdalina už tam tikrą rinkimų teritoriją atsakingas rinkimų komisijos pirmininkas. Iš jo galima gauti ir kitokios informacijos, pvz., apie reikalingą rėmėjų parašų skaičių.

Pirmiau minėtos taisyklės atitinkamai galioja ir apskrities savivaldybės arba miesto bei kitos savivaldybės merės ar mero kandidatūros siūlymui.

Kaip vyksta rinkimai?

Rinkėjai gauna po vieną balsavimo biuletenį rinkimams, kuriuose jie dalyvauja (pvz., vieną biuletenį apskrities deputatų susirinkimo ir vieną biuletenį savo seniūnijos tarybos rinkimams, o taip pat po vieną balsavimo biuletenį apskrities savivaldybės mero arba miesto bei kitos savivaldybės mero rinkimams).

Atstovybių (pvz., apskrities deputatų susirinkimo, seniūnijos tarybos) rinkimams galioja trijų balsų atidavimo teisė su sumavimo ir skirstymo galimybėmis. Rinkėjai gali, kitaip nei per rinkimus į Bundestagą ir Žemės parlamentą (Landtag), ant kiekvieno balsavimo biuletenio pažymėti tris kryžiuokus. Jie gali visus tris balsus atiduoti vienam sudėtiniam kandidatų sąrašui (jungtiniam sąrašui) arba atskirai kandidatų sąrašo kandidatei ar kandidatui (sudėjimas). Tačiau balsus galima paskirstyti daugeliui bendrų sąrašų ir (arba) keliems vieno arba kelių kandidatų sąrašų kandidatėms ar kandidatams (skirstymas).

Rinkimų sistemos išankstinė sąlyga – visi kandidatai turi būti įrašyti balsavimo biuletenyje. Viename rinkėjų sąrašė kandidatų skaičius visai rinkimų teritorijai (pvz., seniūnijai, apskričiai) būtų per didelis, todėl rinkimų teritorija padalijama į panašaus dydžio rinkimų apylinkes su skirtingais kandidatų sąrašais.

Jei rinkimų teritorijoje vyksta merės ar mero rinkimai, tai apskrities savivaldybės arba miesto bei kitos savivaldybės merė ar meras renkamas, vadovaujantis daugumos principu. Per kiekvieni iš šių tiesioginių rinkimų rinkėjai turi tik po vieną balsą, kurį gali atiduoti kandidatei ar kandidatui, balsavimo biuletenyje pažymėdami jį kryžiuoku.

Kaip skaičiuojama?

Savivaldos atstovybės

Mandatai savivaldos atstovybėms išdalijami vadovaujantis su asmenų rinkimais susijusių proporcinų rinkimų principu.

Mandatų padalijimui taikomas proporcinis modelis, kurį pasiūlė anglas Thomas Hare ir matematikos profesorius vokiečių Horst Niemeyer. Juo remiantis balsai proporcingai paskirstomi pagal esamą mandatų skaičių. Tuo tikslu bendras tam tikroje atstovybėje esamų mandatų skaičius padauginamas iš balsų, atiduotų už siūlomą kandidatūras, skaičiaus ir padalinamas iš visų atiduotų balsų skaičiaus. Šis apskaičiavimas duoda proporcinus skaičius. Kiekvienas kandidatūrų pateikėjas iš pradžių gauna tiek vietų, kiek jam tenka, suapvalinus pagal proporcinį skaičių. Po to vėl skiriamas vietas gauna partijos, rinkėjų grupės arba pavienės kandidatės ar pavieniai kandidatai, turintys didžiausius po kablelio skaičius. Partijų ir rinkėjų grupių kandidatūrų sąrašė kandidatės ir kandidatai atrenkami iš dalies remiantis asmenų rinkimo principu (eiliskumas pagal tai, kokį balsų skaičių gavo asmuo), iš dalies rinkimų pagal sąrašą principu (eiliskumas pagal vietą kandidatų sąrašė). Minimalaus balsų skaičiaus, reikalingo dalyvauti mandatų paskirstyme („ribojimo nuostatos“), savivaldos rinkimuose nėra.

Tiesioginiai rinkimai

Tiesioginiai apskrities savivaldybės mero arba miesto bei kitų savivaldybių merės ar mero rinkimai vyksta, vadovaujantis daugumos principu.

Išrenkamas tas, kas surenka daugiau kaip pusę galiojančių balsų arba, būdamas vienintelio teisėto kandidatų sąrašo kandidatas, gauna daugiau už jį („Taip“) nei prieš jį („Ne“) atiduotų balsų.

Jei rinkimuose balotiravosi kelios kandidatės ar keli kandidatai, bet nei vienas iš jų nesurinko privalomo surinkti balsų skaičiaus, tada antrą sekmadienį po rinkimų vyksta antrasis rinkimų ratas tarp abiejų didžiausių balsų skaičių surinkusių kandidačių ar kandidatų. Jei abu yra gavę po lygų balsų skaičių, tuomet nusprendžiama burtų keliu, kuris iš jų dalyvaus antrajame rinkimų rate.

Kur vyksta rinkimai?

Balsavimui sudaromos rinkimų apylinkės. Nedidelės seniūnijos (ne daugiau kaip 2 500 gyventojų) sudaro vieną rinkimų apylinkę, didesnės seniūnijos padalijamos į kelias rinkimų apylinkes. Rinkimų apylinkių skaičių ir kiekvienos rinkimų apylinkės rinkimų patalpas nustato seniūnijos.

Tas, kas yra įtrauktas į rinkėjų sąrašus, paprastai gauna pranešimą apie rinkimus. Jame nurodoma, kokioje rinkimų apylinkėje rinkėjas gali pasinaudoti savo rinkimų teise. Tas, kas negali atvykti į balsavimui skirtą vietą arba ne dėl savo kaltės nėra įtrauktas į

rinkėjų sąrašą, turi teisę paprašyti rinkimų biuletenio ir pasinaudoti balsavimo paštu galimybe.

Kas vykdo rinkimus?

Pasiruošimas savivaldos rinkimams ir jų organizavimas visų pirma yra seniūnijų, kurių rinkiminės apylinkės vykdo pagrindines organizacines užduotis, kompetencija. Pvz., jų užduotys yra šios:

- rinkėjų sąrašų sudarymas ir tikslinimas,
- rinkimų teisę turinčių asmenų informavimas apie jų rinkimų teisę,
- rinkėjų pažymėjimų ir dokumentų, skirtų balsavimui paštu, išdavimas,
- rinkimų patalpų (punktų) parinkimas ir įrengimas,
- rinkimų komitetų narių paskyrimas ir apmokymas,
- balsavimo biuletenių pagaminimas,
- rinkimų rezultatų iš įvairių rinkimų apylinkių susumavimas,
- rinkimų dokumentų saugojimas.

Tačiau imtis svarbių priemonių ir priimti svarbius sprendimus privalo ne savivaldos įstaigos, bet nepriklausomos rinkimų institucijos. Tai gali būti rajono, seniūnijų ir jungtinių seniūnijų rinkimų komisijos pirmininkai, kiekvienai rinkimų teritorijai (pvz., apskrčiai, seniūnijai) sudaromos rinkimų komisijos bei rinkimų dieni paskiriami rinkimų komitetai.

Rinkimų komisijos užduotis yra visų pirma patikrinti ir patvirtinti pateiktas kandidatūras bei nustatyti galutinius rinkimų rezultatus.

Rinkimų komitetai atskirų rinkimų apylinkių balsavimo punktuose atsako už tinkamą balsavimo eigą ir balsavimo rezultatų nustatymą.

Rinkimų komisijos ir rinkimų komiteto nariai renkami iš atitinkamos rinkimų teritorijos rinkimų teisę turinčių asmenų; jie dirba visuomeniniais pagrindais. Kiekvienas rinkimų teisę turintis asmuo gali būti įpareigotas perimti tokias visuomenines pareigas. Visoje Žemutinės Saksonijos federalinėje žemėje savivaldos rinkimams reikia apie 66 000 visuomeniniais pagrindais dirbančių asmenų.